

Inleiding		7
Hoofdstuk 1	Het hele kind in beeld	9
	1.1 Verstoring in het algehele functioneren van het kind	10
	1.2 Visie 'Het hele kind in beeld' en de Ervaar-het-maar-lessen	13
Hoofdstuk 2	De verschillende typen kinderen	15
	2.1 Anders kijken naar het kind	15
	2.2 De vier natuurelementen in het kind	15
	2.3 De kwaliteiten van de vier natuurelementen van het kind	16
	2.4 Globale indruk van het dominante natuurelement	18
	2.5 Voorbeelden uit de klas: de vier typen kinderen uit balans	18
	2.6 Ervaar-het-maar-lessen om een indruk te krijgen van de constitutie van het kind	21
	Opdrachten	22
Hoofdstuk 3	Vanuit de basis van het kind kijken naar de ontwikkelingsgebieden	34
Hoofdstuk 4	De communicatieve ontwikkeling	37
	4.1 Wat is zuiver communiceren?	37
	4.2 Basisvoorwaarden communicatieve ontwikkeling	37
	4.3 Ervaar-het-maar-lessen voor de communicatieve ontwikkeling	40
Hoofdstuk 5	De persoonlijke en sociale ontwikkeling	47
	5.1 Het verschil tussen de sociaal-emotionele ontwikkeling en de persoonlijke en sociale ontwikkeling	47
	5.2 Wat is de persoonlijke ontwikkeling?	48
	5.3 De basisvoorwaarden voor de persoonlijke ontwikkeling	48
	5.4 Wat is de sociale ontwikkeling?	49
	5.5 De basisvoorwaarden voor de persoonlijke en sociale ontwikkeling	50
	5.6 Verstoring in de persoonlijke en sociale ontwikkeling	50
	5.7 Ervaar-het-maar-les voor de persoonlijke en sociale ontwikkeling	51

Hoofdstuk 6	De motorische ontwikkeling	55
	6.1 Wat is de motorische ontwikkeling?	55
	6.2 De basisvoorwaarden voor de motorische ontwikkeling	55
	6.3 Verstoring in de motoriek	56
	6.4 Ervaar-het-maar-les voor de motoriek	56
Hoofdstuk 7	De zintuigen en de zintuiglijke informatieverwerking	61
	7.1 Wat is de zintuiglijke informatieverwerking?	61
	7.2 De basisvoorwaarden voor de zintuiglijke informatieverwerking	62
	7.3 Verstoring in de zintuiglijke informatieverwerking	62
	7.4 Ervaar-het-maar-les voor de zintuiglijke informatieverwerking	63
Hoofdstuk 8	De cognitieve ontwikkeling	67
	8.1 Wat is de cognitieve ontwikkeling?	67
	8.2 De basisvoorwaarden voor de cognitieve ontwikkeling	67
	8.3 Andere basisvoorwaarden	69
	8.4 Voorbeeld van een lesweek waarbij het hele kind in beeld is	72
Hoofdstuk 9	Onderzoek en observatie	75
	9.1 Gebruik observatielijst	75
	9.2 Het hele kind in beeld	82
Aanraders en verwijzingen		83
Dankwoord		84